

otrok, kako naj šola deluje v soglasju z domačo hišo i. dr. Marsikatera točka v novem šolskem in učnem redu pa je bolj podobna pobožni želji nego ukazu. Važna pa je točka o učni metodi, glede katere ima učiteljstvo po novem učnem redu popolno prostost; s tem je izpolnjena končno želja, ki jo je učiteljstvo že zdavna gojilo. Točke o verskih vajah, kakor 8, 9, 10, bodo pač duhovščino lahko popolno zadovoljile, ne pa tako učiteljstva. Gosp. predsednik poziva nato društvenike, da pošiljajo pismenim potom svoje želje in navsvete k izvedbam novega šolskega učnega reda tozadevnemu odseku poročevalcev. G. tov. Smid predlaga, naj javi vsak zadevne želje društvemu predsedniku, ki jih izroči in dopošlje dotičnim odsekovim poročevalcem. Sprejeto. Ker ni bilo drugih nasvetov, zaključil g. predsenik zborovanje opoldne, želeč, da se tudi pri prihodnjem zborovanju zglati kdo drugi k besedi o novem učnem redu. Prihodnje zborovanje bo dne 6. prosinca 1906 v Slovenj Gradcu.

M o.

Književnost in umetnost.

Ruska moderna. Gorkij, Andrejev, Skitalec, Bunin, Čirikov. Novele in črtice. Prevela Minka Govékarjeva. V Ljubljani 1905. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 398. Cena broširanemu izvodu 4 K, elegantno vezanemu 6 K. Gospa Govékarjeva si je pridobila lepo zaslugo, da je seznanila slovensko javnost z ruskimi pisatelji, ki zbujačo opravičeno pozornost vsega olikanega sveta. Ne dvomimo, da si pridobi ruska moderna tudi med Slovenci mnogo častilcev.

Občinska Uprava. Poučni stanovski list županom, občinskim tajnikom, občinskim svetovalcem in drugim javnim organom. Izhaja vsakega 1. in 12. dne meseca ter stane vsesletno 8 K, polletno 4 K. Ureja dr. Vladimir Ravnihar. — Ker je tudi mnogo učiteljev, ki opravljajo posle občinskega tajnika, ta list toplo priporočamo, saj kaže že I. štev., da bo list popolnoma ustrezal svoji hvaležni nalogi.

Vestnik.

Osebnosti. Za dekliško ljudsko šolo v Kranju je imenovana gđc. Ivana Lampe kot provizorična učiteljica. Nadučitelj na vrhu je imenovan Fran Silvester, nadučitelj v Čatežu Anton Vidmar, nadučitelj v Podkrajju A. Zupanec, nadučitelj na Dobrovi Fran Borštnik, v Tuhinju pride Suzana Baloh, k Št. Petru v Ljubljani Marija Levstek, na Rako Fr. Lunder.

Umrl je dne 10. t. m. tovariš Alojzij Pin, šolski voditelj v Dolenjem Logatcu. Vrlega tovariša se še spomnimol

Okrajni šolski svet logaški je šel pri svoji zadnji seji preko predloga za discipliniranje delegatov IV. deželne učiteljske skupščine na dnevni red. Litija torej ne dobi sebi enakega okraja!

Pametna in jako dobra je misel o zborovanju samskih učiteljev in učiteljic v Ljubljani med božičnimi počitnicami. Čas je, da se poseže po najskrajnejšem sredstvu. Tako povišanje plač je mogoče menda samo na Kranjskem, kjer hoče nositi zvonec poglavar kranjskih klerikalcev in nasprotnikov šole. To je sramotno za učiteljstvo in za deželo. — Dežela naj plača pošteno svoje služabnike, ali naj pa šole zapro in ne vodijo v pogubo mladih oseb. Če pa res ne morejo, ali bolje, nočejo plačati, naj zapro tudi učiteljišče in zabranijo tako mladim idealnim ljudem grenko življenje in odstranijo tako mnogo obupa. Na svidenje o o Božiču v Ljubljani! — Ona učiteljska društva, ki še niso zborovala, naj to hitro store in izvolijo odposlance. Samci, neustrašeno naprej, oženjenci pa za nami! T.

Letošnje božične počitnice. Vodja naučnega ministrstva je odredil, da se začno letošnje božične počitnice na srednjih šolah že dne 23. t. m. Isto lahko ukrenejo deželni šolski sveti za ljudske in meščanske šole.

O učiteljskem vprašanju razpravlja goriška »Soča« v 88. številu. S temi izvajanji seznanimo poblize svoje bralce prihodnjič.

V ljudski šoli v Selih na Koroškem je letos vsolanih 107 otrok, od teh obiskuje slovenski razred 68 otrok. To je dokaz, da so začeli tudi koroški starši uvidevati, da je uspeh pouka le tedaj zagotovljen, če se ga uživa v materinem jeziku.

K članku o štajerskih ljudskošolskih razmerah, ki ga priobčujemo na drugem mestu, se je oglasil v »Dom ovinik« tudi nekdo iz učiteljskih krogov, pišoč, da je vsak stavek, vsaka beseda dokazan odmev resničnosti. Gotovi ljudje velikokrat ne razumejo ali v svoji prevzvišenosti nočejo pripoznati tistega tihega, skrivnostnega delovanja požrtvovalnih, za svoj narod navdušenih faktorjev — ljudskošolskih učiteljev. — Kako se siromak časih trudi in peha, preden pride do svojega težavnega poklica! — Nastopi novo življenje. Ves navdušen za narodov blagor se kakor mravlja z vso vnemo oprime dela. Ustanavlja bralna, pevska, tamburaška društva, uprizarja gledališke predstave, izkratka: loti se vsakega, bodisi še tako težavnega in odgovornega dela. Cuti se pač dolžnega in poklicanega, žrtvovati se za svoj narod, iz katerega je zrastel sam, in ki je toli zatiran. Obenem pa žrtvuje v narodne namene, kolikor pač more žrtvovati pri svoji pičli plači. Pomisliti je treba, s kakim težkočami se mora boriti posebno mlad učitelj. S tistimi borimi 70 kronami si naj plačuje hrano, luč, kurjavo, obleko in recimo, če si je moral sam kupiti hišno opravo na obroke, kakor jazl mora še vsak mesec najmanj 10 K poslati mizarju. Kako hočeš torej izhajati? Imamo že itak majhno plačo, a še te ne dobivamo ob času, kakor nam gre. Tako n. pr. še danes, dne 6. decembra, nisem dobil nakaznice, akoravno sem nastopil že 1. novembra svojo novo službo in se je moj nastop takoj naznanil, in sicer direktno na dež. šol. svet. V kakšne zadrege in neprijetnosti lahko človek zagazi pri tem. Meni je n. pr. krojač pisal že dve pismi in mi grozil s tožbo, ako mu takoj ne pošljem mesečnega obroka. A kako mu ga hočem poslati, če ga še sam nisem dobil? Želeti bi bilo, da bi se naši gosposdije poslanci ob priložnosti obrnili na merodajno mesto in izposlovali, da se v bodoče ne zavlačuje več tako dolgo nakazanje učiteljskih plač. Ne godi se to samo meni. Naštel bi vam lahko deset kolegov, službujočih v istem okraju kakor jaz, ki vsak dan že nestrpno pričakujejo pošte, a gredo zopet prevarani brez nakaznice v šolo. — Pri vse tem pa se še človek vendar trudi in peha, da stori kakor pač največ more, za narodno izpodbujo in procvit. Vse to pa za nekatere ljudi ne velja nič, popolnoma nič. Žanje samo nehvaležnost in grda predbacivanja. Recimo, da ne zahajaš v vsako slov. gostilnico bodisi iz gmotnega ali kakršnegakoli vzroka, si že naroden izdajalec — nemčur brez značajnosti. Redno moraš vsak dan obletati vse slovenske gostilne, »maš d'narce al' pa ne«, sicer si Efijalt, ki si vrgel puško v stran in jo mahnil k drugi stranki. Kar čez noč in brez pomisleka te prekrstijo iz Ivana — za Hansa! To so sicer žalostna, a vendar dejstva! In baš ljudje, ki se štulijo tuintam med veljake, ti delajo iz nevoščljivosti vsakojake zapreke pri kakem podjetju, te zahrbtno napadajo in blatijo, namesto da bi te podpirali. Kakor sem že dejal: če te ni povsod, si izdajalec, če pa prideš med nje, si preziran. — Tovariši! Pustimo jih pri miru in orjimo s plugom po celini, kakor smo začeli! In strmeli bodo, ko bodo videli dejstva!

Šolsko veselico je priredila mladina deške ljudske šole v Kamniku dne 10. t. m. pod vodstvom tovariša E. Adamiča. Izvajali so Kosijeve »Letne čase«.

Izpit učiteljske usposobljenosti so napravile v Gradcu učiteljice Silva Binter od Marije Snežne, Olga Cvahte iz Male Nedelje, Vekoslava Gorjak iz Cezanjevcev, Franja Jandl iz Vel. Nedelje, Marija Kocuvan iz Cvena, Ana Lapornik iz Trbovelj (z odliko), Bazilija Žigart iz Maribora in Bogdana Žižek iz Šmartnega v Rožni dolini.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriški okraj. Dež. šol. svet poroča, da je imenoval dež. odbor svojim zastopnikom v c. kr. okr. šolski svet za nadaljno 6letno funkcijsko dobo gg. dež. poslanca Klančiča Antona, župana v Podgori, in Franca Gruntarja, župana v Šmarajah ter škofijski ordinarijat zastopnikom cerkve g. Pavletiča Josipa, dekana v Št. Petru. Na naznanilo, da izide novi šolski in učni red v slov. prevodu, se sklene, naročiti po en izvod za vsako vodstvo in za vsak kr. š. svet.

Prizna se I. petletnica gospici Miri Bajčevi ter dovoli predplača eni učiteljici in enemu učitelju. Obravnava o discipl. postopanju proti enemu učitelju se odloži v svrhu natančnejših pojasnil. Likvidirajo se računi za razne izvršene poprave ter dovolijo nove priprave in poprave Krajni šolski svet v Sovodnjah se razdeli v tri samostojne, in sicer za Sovodnjo Gabrije in Vrh. Berce Anton, učitelj za Srednje Kambreško, se je službi odpovedal, na njegovo mesto stopi g. Zajc. Gdč. Strel je zopet nastopila službo v Šmarajah. Dovolje se razne prošnje za olajšavo šol. obiska.

Učiteljske izpremembe v šolskih okrajih Brežice, Kozje, Laški trg in Sevnica. Nameščeni so: v Artičah Voglar Alojz, zač. učitelj; v Brežicah Svetlin Gustav, okr. pom. učitelj, Kresnik Franc, nadučit. na nemški šoli, Tanšek Marija, suplentinja; v Dobovi Potočnik Ludovik, stal. učit.; v Pišecah Bohinc Josip, zač. učitelj; v Sromljah Petrič Ludovik, zač. učitelj, in Crček Mar., stalna učiteljica; v Vidmu suplentinji Scheligo Stefanija in Knapič Emilija; v Kozjem Ulčar Ludov., začasni šol. voditelj, in Grebenc Ana, suplentinja; v Št. Petru pod Sv. gorami Vadna Franc, zač. učitelj; v Hrastniku Rott Leopoldina, supl. in Arzenšek Mar., supl.; v Jurkloštru Drobnič Antonija, zač. učitelj; v Laškem (okolica) Božič Rudolf, pom. učit.; na nemški šoli pa Pfligel Siverij kot zač. učitelj; pri Sv. Miklavžu Lorbek Pavel, stalni učitelj-voditelj; v Trbovljah supl. Eleonora Vodušek in supl. Velkavrh Jožef; v Trbovljah-Vodah na deški ljudski šoli zač. učitelj Oskar Molč; v Rajhenburgu Matko Marija, zač. učitelj; v Sevnici supl. Cimperšek Stefanija in na nemški šoli zač. učitelj Schönwetter Josipina. — Razširile so se sledeče šole: v Brežicah nemška šola v štirirazrednico; v Sromljah v štirirazrednico; v Vidmu in v Pišecah v petrazrednico, v Rajhenburgu petrazrednica z eno paralelko, v Pilštanju v štirirazrednico, v Hrastniku v šestrazrednico z dvema paralelkama, v Trbovljah v šestrazrednico z eno paralelko in v Trbovljah-Vodah v petrazrednico z eno paralelko. — V I. plačilni razred je pomaknjena šola v Razborju, v II. pa šole v Dobjem, Pečicah, Sv. Antonu, Zabukovju, Bizeljskem, Sv. Miklavžu, Kancjanu in v Turjah.

Na c. kr. učiteljski v Gorici je razpisano mesto provizoričnega vadniškega učitelja. Prošnje na naučno ministrstvo, opremljene z dokumnti o avstrijskem državljanstvu (domovnica) in z dokazi o učni usposobljenosti za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom ter z drugimi dokumenti je vlagati do 25. t. m. predpisanim potom pri c. kr. deželnem šolskem svetu za Goriško-Gradišcanško v Trstu.

Na „Militärvolksschule“ v Zadru je razpisana služba učitelja. »Verordnungsblatt« pozivlje podčastnike, naj kompetirajo. To je značilno zlasti dandanes, ko imamo nekaj učiteljev-častnikov, bivših enoletnih prostovoljcev. To je dokaz, kako mnenje imajo nekateri krogi o šoli in učiteljsstvu. Ali ni to sramota?

Pri sv. Jerneju nad Muto na Spodnjem Štajerskem je do 10. januarja 1906 razpisana služba učitelja-voditelja. Ta enorazredna šola je v prvem plačilnem redu. — Prošnje se naslove na krajni šolski svet, ki da drage volje tudi pojasnila. — Učiteljeva soproga tudi lahko prevzame pouk v ženskih ročnih delih, ki tudi nese okoli 300 K. — Torej na noge slovenski učitelji. Naj blagovolijo drugi listi to notico ponatisniti!

„Učiteljske Novine“ poročajo v zadnji številki o 25 odstotnem izboljšanju plač kranjskega oženjenega učiteljstva. Tudi ta list povečuje to »zaslugo« dr. Šusteršiča. H koncu

poročila pravi: Ako bi kranjsko učiteljstvo ne seglo po najskrajnejšem sredstvu, bi ne doseglo ničesar, kakor ne dožene ničesar s samimi prošnjami učiteljstvo v Galiciji in na Hrvaškem.

Proračunski odsek državnega zbora se je že bavil z zakonskim načrtom o zvišanju duhovniških plač. Delo gre hitro izpod rok. Kdaj ostane v državnem zboru poslanec, ki dvigne glas v prilog vedno preziranega in neplačanega učiteljstva.

Razgled po šolskem svetu

— **Tudi na Ogrskem — štrajk.** Učitelji obrtne šole v Gólniczu so prosili izboljšanja plač. Ker pa prošnji niso ugodili, ne marajo učitelji več poučevati. In to je pravi štrajk! Učiteljstvo slovanskega juga šele samo obstruira . . .

— **Šolski zdravniki v Bolgariji.** Na vseh bolgarskih srednjih šolah so nastavljeni z začetkom tega leta posebni zdravniki, ki imajo nalogo, da predavajo po šolah o higijeni ter da preiskujejo dijake po dvakrat na teden, ali nimajo kake nalezljive bolezni. Zlasti skrbno imajo postopati pri začetnih pojavih jetike. To je pač jako koristna in dobrodelna uvedba ter bi bilo želeli, da jo posnemajo tudi pri nas.

— **Bolgarski učitelji v štrajku.** V Plevno je bila sklicana uradna okrajna učiteljska skupščina. Učiteljstvo se pa skupščine ni udeležilo. S tem je opozorilo ministrstvo, naj se uredi pravne razmere učiteljstva. Po Ljubljani — Plevna. Morda se zgodi kaj podobnega še izven Ljubljane in izven Plevne . . .

— **Učiteljice na deških šolah.** Na Nizozemskem, kjer je uvedena splošna koedukacija, nastavljajo učiteljice tudi na šolah, ki jih obiskujejo sami dečki. Na deški gimnaziji poučuje n. pr. telovadbo učiteljica, takisto na neki deški meščanski šoli. Tudi za tuje jezike so nastavljene ponekod učiteljice.

Listnica uredništva.

Trst. Hvala! Prosimo, opozorite nas vselej. Prosimo Vas tudi dotičnega poročila. — Dasi ima današnji list prilogo, smo morali več dopisov odložiti do prihodnjic. — Kdor pošilja vprašanja za »Pisarno«, naj vselej priloži 2 znamki po 10 h. Sicer se ne oziramo nanja.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2802.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli v Rakitni je stalno oddati učno mesto s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je poslati po službenem potu tukajšnjemu uradu do 23. decembra 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na kakšni javni ljudski šoli na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 3. decembra 1905.

Št. 3020.

Na štirirazredni dekliški ljudski šoli v Kranju je stalno popolniti služba učiteljice s postavnimi prejemki.

Zadostno opremljene prošnje so predpisanim potom poslati do 22. decembra 1905. podpisanemu c. kr. okraj. šol. svetu.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju, dne 2. decembra 1905.*)

Št. 3015.

Na trirazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Kranju je stalno popolniti učiteljska služba z zakonitimi prejemki.

Zadostno opremljene prošnje je poslati predpisanim potom do 22. decembra 1905. podpisanemu okrajnemu šolskemu svetu.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Kranju, dne 2. decembra 1905.*)

*) Te razpise smo zopet dobili pisane samo v blaženi nemščini. Kdaj se bodo že vremena Kranjcem pri okr. glavarstvu zjasnila? Nam je te trdovratnosti že dovolj!